Stellan Bladh

En intervju av Julia Peralta

19 oktober 2007

Intervju 42

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Stellan Bladh, intervju från 2007 av Julia Peralta, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, Stockholm.

Nyckelord: Västerås stad datacentral, administrativa system, ekonomisystem, hålkortsmaskiner, UDAC, Uppsala kommun, Kommundata, IBM, IBM 4300, EPOS.

Abstract

This interview with Stellan Bladh was conducted at the local Council in Uppsala by Julia Peralta on 19 Oktober 2007. It focuses on Bladh's work and his first contact with digital technology as a student at Uppsala University in the beginning of the seventies. Bladh was involved in the development of the first computer software programs used within the public sector in Sweden. He was also involved in the production of computer software user manuals. In this interview Stellan Bladh describes how computer technology was first introduced and implemented by the local public sector institutions. The municipality of Uppsala was an important user of the computer lab at Västerås, which also was used by other local councils in the mid-Swedish region up until it was taken over by *Kommundata* in the eighties.

Informant: Stellan Bladh
Intervjuare: Julia Peralta
Tid: 19 oktober 2007
Plats: Uppsala

Julia Peralta: Det är den 19 oktober, 2007. I Uppsala och då skall jag be dig berätta lite grann om vad du heter, lite information om din bakgrund, hur gammal du är.

Stellan Bladh: Okej. Jag heter Stellan Bladh och jobbar med, eller har jobbat och jobbar med datafrågor i Uppsala Kommun, sedan i början på 1970-talet. Jag utbildades på Uppsala Universitet i informationsbehandling och började mitt jobb direkt efter, här. Jag har jobbat inom en ganska bred omfattning inom IT-teknik. Började som programmerare och jobbade många år. Fick sedan en mer teknisk inriktning och jobbade som systemprogrammerare med operativsystem och sådana saker. Och 1986 blev jag datachef i Uppsala och fick hela det området också, arbetet var då inte bara tekniskt utan även verksamhetsrelaterad. Jag har vart med om hela resan i Uppsala Kommun, fram tills nu. Och idag jobbar jag då med strategiska frågor på Kommunledningskontoret i Uppsala. Räcker det?

Julia Peralta: Ja. Tack Stellan. Om vi går tillbaka till 70-talet, för det var då du började jobba här. Om du berättar om det du kommer ihåg, dina erfarenheter om, av när tekniken infördes inom kommunen.

Stellan Bladh: Ja, okej. När jag började här, så fanns en liten avdelning redan med hålkortsmaskiner som jobbade med, framför allt lönehantering och lönetransaktioner som sedan genererade löneutbetalningar. Uppsala hade ingen egen dataverksamhet. Utan vi samarbetade med Västerås och ett antal andra mälarkommuner, och där fanns en datacentral i Västerås som vi i Uppsala var intressenter i. Ägandeförhållandet i den här är jag lite osäker på men jag tror att vi hade en, någon form av aktiv ägardel i det hela också. Det var ju väldigt mycket fokuserat på dom stora tunga systemen, kan vi säga och det var löner och det var ekonomiutveckling. Vi stansade allt material här i egna lokaler och till en början så körde vi över korten med bil, som sedan lästes in i Västerås direkt. Varefter tiden gick så fick vi ju mer och mer modern utrustning och vi kunde spola över dom på band. Så att det var väldigt mycket så här bandtrafik där vi körde dagligen, näst intill dagligen med bilar mellan Västerås och Uppsala.

Julia Peralta: Var det någon som tog med sig?

Stellan Bladh: Ja precis, varje morgon och sedan åkte vi hem med listorna, på eftermiddagarna. Det var ju en väldigt sluten miljö det här med databehandling, det var inlämning av dom här korten. Hela datacentralen var låst och operatörerna gick och läste in korten, och så fick man sitta och vänta ett tag och sedan fick man tillbaks listor. Vi hade ju precis samma upplägg i Uppsala, vi började sedan och fick köra en del på UDAC också, för mindre delar. Jag anställdes då som programmerare här och gjorde väl lite enklare listprogram och sådana saker och det var ju samma sak där. Man stansade antingen här nere hos oss själva eller på UDAC. Och sedan lämnade man in ett jobb och så fick man hämta det dagen efter och förhoppningsvis hade det gått bra. Ibland gick det mindre bra och ibland gick det bättre. Det var ju för övrigt väldigt enkla behandlingar. Det var sammanställningar och räkneuppgifter mestadels. Det var inte så mycket registerunderhåll eller utnyttjande av informationen eller, man samlade inte på sig så mycket information utan det var för det här omedelbara, att hantera löner eller ekonomi. Vi hade i de här mälarkommunerna lite utveckling också, försökte arbeta fram gemensamma lösningar och det

största projektet var inom el-sidan. Våra kraftbolag skulle ha ett debiteringssystem. Där pågick under ett par år ett större projekt att ta fram ett debiteringssystem för det. Det kom aldrig i mål och det var mest beroende på att dom här olika elbolagen som kommunerna hade, hade lite olika synpunkter och det föll på samarbetssvårigheter. Det lades ner, men det var en mycket ambitiös satsning som pågick under ett flertal år. Och huvudmannen för det här var ju då Västerås Datacentral. Jag tror inte att det var en kommunal verksamhet utan den, någon typ av bolag från Västerås där vi var intressenter, tror jag att det var. Vi började sedan lite mer och mer, att titta på olika system, enkla system skall jag säga. Vi utvecklade för hundskatteredovisning, höll reda på kommunens hundar som vi lade upp register för och barnomsorgskön, även på den tiden fanns det, försökte vi göra så där sammanställningar med barn och vårdtider eller tillsynstider och med olika områden. För att se hur stora köerna var och kunna hantera dom på ett vettigt sätt, naturligtvis.

Julia Peralta: Ursäkta, och detta gjordes fortfarande i Västerås. Alltså, medan ni hade en datacentral i Västerås?

Stellan Bladh: Ja, ja, vi hade ingen, vi började utnyttja också UDAC, universitets datacentral här för vissa körningar där vi inte var så beroende av det andra. Så där utnyttjade vi UDAC också. Men vi hade ju inget eget. Utan det som skulle in i organisationen eller mot redovisningen och sådana saker, allt det där gjordes i Västerås. Så att alla hade kontroll på det där. Vi utvecklade också ett litet system för bostadsförmedling här då. Och för att hålla reda på köer och sådana saker. Så det var mest register och registervård upp och ner och ta fram listor kors och tvärs då. Så det var, det var dom första staplande stegen vi hade. Det utvecklades mer och mer, det blev mer och mer intressenter i det här. Centralt var det planeringsinformation för befolkningen i kommunen, befolkningstillväxt, sådan som vi lade upp, trafikplanering gjorde vi vissa undersökningar och analyser på också. Enorma körningar. Vi hade, jag tror vi hade 10 eller 20 kartonger med hålkort med data som man skulle läsa, läsas in, allting var ju nerstansat på dom här små hålkorten. Och det gäller att inte tappa dom där, för då hade vi problem sedan. Sortera om dom då. Mer och mer då så började det här utvecklas och Kommundata, som fanns på den tiden också, vi var dock inte, initialt, med där… Men så småningom så övertog, köpte Kommundata den här centralen i Västerås och övertog den miljön sedan. Och då blev vi också medlemmar i Kommundata och anpassade oss mer och mer till deras system.

Julia Peralta: När hände det? Kommer du ihåg det?

Stellan Bladh: Ja, nu, minnet är kanske inte riktigt bra, men det här torde vara någon gång i slutet på 70-talet, början på 80-talet skulle jag gissa då den här affären blev. Och det var hyfsat bra skjuts på utvecklingen. Man började inse nyttan av det här på många, många håll. Vi tog fram ett lagersystem här för, vi har en ganska omfattande lagerhållning, framför allt inom gatu- och markbyggnadssidan, apparater, småmaskiner och prylar. Och det fanns ju inte så mycket standardsystem på den tiden utan vi utvecklade själva det mesta och det var väldigt svårt, då var vi kanske två programmerare och en ansvarig för stanspersonal då, som jobbade med det här så att man hann ju inte utveckla så mycket heller. Det var ju ett utav skälen att vi gick samman med andra kommuner och sedan då köpte system som kom, och sedan, så småningom kom vi in i det där mer och mer. Vad mer?

Julia Peralta: Om du berättar lite mer om det här med Västerås, datacentralen i Västerås. Hur många, vet du, kommer du ihåg hur många kommuner det var som delade på det?

Stellan Bladh: Nej inte exakt men som jag har för mig, jag vet att Uppsala var med och Enköping var med i det här och jag tror att Eskilstuna var med också. Och sedan var det en del mindre kommuner runtom det här som hängde med på köpet. Jag skulle tippa att det var en 10-15 kommuner som utnyttjade Västerås.

Julia Peralta: Och ungefär på samma sätt som, som ni gjorde.

Stellan Bladh: Ja, precis. Men jag vet inte hur dom andra kommunerna utnyttjade det men, dom här småkommuner, dom hängde nog bara med och ställde väl inte så mycket krav utan det var väl framför allt dom större kommunerna med, som kunde ställa krav. 1976 så bytte vi ekonomisystem och då gick vi ifrån, vad heter det, det här gemensamma, vi hade ett ganska nära samarbete med universitetet i Göteborg eller Handelshögskolan i Göteborg som hjälpte oss att se på ekonomistyrning på ett helt nytt sätt. Det innebar att vi gick vår egen väg med ekonomisystem. Det bidrar väl också till att splittra enheten inom den här gruppen alltså, vi var ju en stor intressent i den här konstellationen. Det här vet jag inte men jag misstänker att det var en del som gjorde att det här blev en brytning. Vi körde då ekonomisystemet, EPOS, som det hette. Ja vi började köra i Västerås och då blev det, det blev mycket trassel, att byta ett ekonomisystem är stort och omfattande och vi hade, vi var först med den här liksom, system och tekniken. Och vi hade väl väldigt mycket trassel i början. Och det innebar att det blev nästan ohållbart för oss så småningom att åka mellan, så här. Vi började få igång kommunikation då, kunde sända över vissa filer och det var, 1.200 baud och dom här grejerna så det tuggade ju på innan vi fick över en fil, men det bidrog till att vi kunde minimera resor. Men det minimerade inte dom fel och omkörningarna som blev. Utan där måste vi vara med på något vis, så det. Det gav till följd då att, nu är vi inne i början på 80-talet, då skaffade vi en egen maskin här. IBM hade då släppt en mindre, det här med stordatorteknologin då eller, så att då skaffade vi liksom hem hela den här driften av system och även andra system då.

Julia Peralta: Och det var ungefär i samband med att Kommundata också…?

Stellan Bladh: Ja lite. Jag tror Kommundata hade tagit över det här i några år och vi körde väl kvar där något eller två år efter Kommundata hade tagit över. Så att det här pågick parallellt. Vi körde då det här EPOS, i Västerås under säkert tre, fyra år innan vi tog hem maskinen och det var inte möjligt innan, för det var för stora investeringar för oss att bygga upp en egen datacentral. Vi hade också gjort ett ganska intressant utvecklingsarbete parallellt med det här, och det var att vi inom socialtjänsten, så behövde vi ha kontroll på, dels registret som fanns men också hantera socialhjälp, utbetalningar och vi hade också ansvar för en del klienters egna medel som skulle redovisas och hållas ordning på och sådana saker. Och där utvecklade vi då ett lite minidatorsystem. Det utvecklades i assembler för övrigt. Det var ett företag som hette Cybernetics som gjorde det och jag engagerade mig väldigt mycket i det där för jag skulle ta över det systemet. Så jag var med hela resan i utvecklingen och då satte jag upp ett litet system här. 16 användare och det drev hela socialtjänsten i Uppsala under många år framåt och det var fantastiskt, att vara med och utveckla, som sagt, det gjordes i assembler. Ingen programsnutt fick vara längre än 1K, 1 000 bitar. All felsökning skedde i hexadecimal form, så att det var inga klartexter och så vidare. Hela systemet hade 40 MB lagringsutrymme, och då innehöll då, 10 MB av det där innehöll operativsystem och programvara, eller program för

det här. Och sedan resten var data. Men det där höll många år och vi kunde lägga ner en hel avdelning som jobbade med register, socialregistret och sådana saker, till manuella mappar och grejer, när vi förde in det här. Då hade vi också, samtidigt, dom här låga förbindelser, 1 200 i överföringskapacitet och vi kopplade terminaler till det där folk satt ute och registrerade. Sedan utvecklade vi det där lite vidare också och överförde även barnomsorgsdelen i samma system. Vi kunde inte utveckla dom på terminaler för det var hårdvarumässiga begränsningar, så dom fick samsas om terminalerna. Men, det fungerade väldigt bra det här systemet, sett ur den tidens krav, skall jag säga. Det var ju väldigt rudimentära, det var mycket kodifiering och sådana saker så att. Men där var nog Uppsala en av pionjärerna till det.

Julia Peralta: Varför just det här med socialtjänsten, var det…?

Stellan Bladh: Det kom som ett verksamhetskrav. Att vi hade decentraliserat organisationen och, där vi hade distriktsnämnder. Och socialregistret var ju centralt. Vi måste tillgängliggöra informationen som fanns där, till verksamheterna. Vi kunde inte splittra, dela upp det på fem olika arkiv. Det hade inte heller varit hållbart utan man måste hålla samman det här på något vis och då blev datatekniken en lösning på det här.

Julia Peralta: Men dom här 16 användarna då. Det var några personal…

Stellan Bladh: Ja det var assistenter, socialassistenter. Det var väl, det blev en central roll i det där, alla socialassistenter fick inte gå in i systemet. På den tiden var det ju också en väldigt negativ attityd, just från kanske den kategorin människor. ”Vi jobbar med människor, inte med datorer”, började slå igenom och, så att det var några, tror jag, på varje distrikt…

Julia Peralta: …socialsekreterarna?

Stellan Bladh: Ja, socialsekreterare eller assistenter eller kanske ekonominriktad personal, som fick ta hand om det här på varje distrikt och, så att det var väldigt…

Julia Peralta: Men var inte alla glada och positiva?

Stellan Bladh: Ja, dom som jobbade med systemet, dom var ju glada och positiva. Det gjorde dom ju, så att säga, frivilligt, att dom valde att sätta sig med det. Men dom som jobbade ute på fältet, dom tyckte att det här var nog inget att satsa på, man glömde människan och så vidare. Ja, jo det fanns det nog lite.

Julia Peralta: Gällde det bara den här gruppen, inom socialtjänsten eller kunde, kommer du ihåg att det fanns motstånd även i andra delar av verksamheten?

Stellan Bladh: Ja, jamen, ja det fanns ett motstånd. Det var väl en trend ett tag här, den var väl i hela samhället att människan skulle komma bort och maskinerna skulle ta över det här. Så att visst fanns det och det fanns väl fackliga perspektiv på det här också i viss mån. Det här var så pass tidigt. Det hade liksom inte riktigt kommit igång. Det blev värre sedan när man började med ordbehandlare och dom här bitarna och hela handläggarassistent-området kände sig hotade. Då kom ju, men det var nog, det var i mitten på 80-talet, skulle jag gissa, det här med strålning från skärmar och liksom hur, ja, inverterad text och så vidare.

Julia Peralta: Arbetsmiljöområdet.

Stellan Bladh: Ja, arbetsmiljöfrågorna.

Julia Peralta: Hur var det med rationalisering, för det hänger lite grann ihop. Gör det inte det.

Stellan Bladh: Oh ja, oh ja. Oh ja. Rationaliseringen, vad gäller socialtjänsten så var den frågan nog aldrig uppe, för att vi var ju inte inne och tullade på deras jobb att begränsa jobbet mot klienterna. Det var inte där, utan det var ju på den administrativa sidan. Utan det var nog att liksom, här jobbar vi med människor och vi skall inte ägna oss åt teknik. Det är så fyrkantigt. så att den andra debatten, den kom nog först senare, efter det här, då började den ta fart. Man kände hot för jobbet och framför allt när ordbehandlarna kom. Då blommade den upp väldigt. Och när vi, ja det var väl också i slutet på 70-talet, nej det var nog början på 80-talet, när, där var vi också ganska tidigt ute med ordbehandlare. Det var enorma kolosser och det var ju inte som att skriva på Word, utan det var tre fingrar med olika kombinationer för styrtecken och sådana där saker. Så det var ju, men då fanns det ju på data sedan, och det gick att skriva ut. Så det här med kopiering och sitta och klistra och klippa och sådana där saker, hela den biten försvann. Och där var det väl också att, där sade ju dom här stora leverantörerna att, det här kommer att komma och hela strukturen i organisationen kommer att förändras. Så att sekreterarfunktionen kommer att försvinna, mellancheferna kommer att förändras väldigt mycket och hela informationsspridningen kommer att bli tillgänglig. Så att det var få som insåg dom här konsekvenserna då. Utan dom som reagerade var väl då assistenter och sekreterare via facket för att dom kände, nu är mitt jobb hotat. Så det kom ju. Men den här andra delen, på mellanchefsnivå och att, kunskap är ju alltid makt och sprider vi det här då till flera. Det gav en ganska stor omställning i, ja inte bara det här utan det gäller väl hela samhället skulle jag gissa. Då när man hade en kopia och satt på den informationen, då var man kung. Nu kunde man massdistribuera det och alla fick samma information. Det var föregångaren till Internet och det var ju nästa steg och då vart det ju ännu större spridning. Men det här var första steget. Så det, det var en ganska intressant period. Och då dök ju det här motståndet upp, jag tolkar det här med strålning, det var väl mera ett sätt att motverka det här och så vidare. Vi hade ju vår kommunhälsa inne här också och, strålning och strålning, det är ju inte strålning men elektromagnetiska fält och så vidare. Den chefsläkare vi hade här, han sade, det finns ju inte bevisat, utan det är bara ett tyckande, det är bara ett sätt att komma till rätta med det här och, jag tror nog det ligger lite i det, att reaktionerna var, ifrån fack, att skjuta in sig på ett område där man kunde, på något sätt, få stopp på utvecklingen.

Julia Peralta: Bromsa lite?

Stellan Bladh: Bromsa lite, så sakskälen uppfann man lite.

Julia Peralta: Okej. Jag förstår vad du menar, det fanns ett motstånd, man kände sig hotad men, och så gick man in på det här med liksom arbetsmiljön.

Stellan Bladh: Ja man använde det som argument. Ja, det är min personliga tro, att man utnyttjade det så att det, för att kunna bevara forntiden, eller vad jag skall säga.

Julia Peralta: Ja. Om vi backar lite. När du började, var tekniken införd i verksamheten inom kommunen när du började eller.

Stellan Bladh: Nej, nej, nej, inte alls. Nej.

Julia Peralta: Det var -70?

Stellan Bladh: Ja det var början, jag tror det var -71 jag började.

Julia Peralta: Okej.

Stellan Bladh: Så då fanns det ingen teknik utan det…

Julia Peralta: Men du var med om att introducera tekniken?

Stellan Bladh: Ja, jo, jo. Det var jag, precis. Ja.

Julia Peralta: Och, hur många var ni som jobbade med det här. Var det…

Stellan Bladh: Ja, vi var väl tre som jobbade. När jag kom hit, då var det en kille, Bengt Karlsson hette han. Han hade värvats från Västerås, hit för att ta hand om Uppsala. För han var ansvarig för verksamheten här. Och sedan var det en kille till som fanns här och jag. Det var vi tre som jobbade med dom här typer av frågor.

Julia Peralta: Hade ni ungefär samma utbildningsbakgrund, eller vad hade ni för…

Stellan Bladh: Nej, han Bengt Karlsson då, han hade vart med sedan ”forntiden” och vart med i Västerås när man byggde upp det här och, så han hade ju en praktisk utbildning på det här. Men han hade ju en väldig erfarenhet från det här området. Den andra killen, han hade en programmerarutbildning i, som han hade, han hade jobbat på, jag kommer inte ihåg vilket företag det var men han hade jobbat en kort tid med programmering. Så att jag var väl den förste som hade en formell. Han kunde programmera men jag var väl den förste som kom in som hade universitetsutbildning inom området. Det var ju väldigt tidigt här också. Jag vet, dom föreläsare vi hade på organisationen här, den bäste killen, han fick ju dispens, för han hade själv ingen hög utbildning. Utan han kom från något företag men, vad gjorde universitetet, dom måste ju ha någon som kunde det här. Han hade bara erfarenhet och jobbade då på universitetet här i Uppsala under dispens. Så att, det var ju så på den tiden. Det fanns, det var ju tämligen nytt det här.

Julia Peralta: Ja. Så du var, om man säger, i den här gruppen så var du den enda som hade en formell utbildning?

Stellan Bladh: Ja det kan man säga. Därmed vill jag inte säga att jag var den som kunde någonting, för dom andra kunde, dom hade erfarenhet och dom hade ju kunskap och förstånd, så att säga.

Julia Peralta: Dom här system som ni sedan utvecklade, socialtjänsten och så där, det var väl behovsdrivna eller hur. Det fanns ett behov…

Stellan Bladh: Oh ja, oh ja. Det fanns ingen styrning i kommunen att nu skall vi datorisera det eller göra så. Utan det var ju ett problem som dök upp, som vi försökte ta hand om och hjälpa och, kunskapen ute var ju väldigt liten inom det här området alltså. Vad

går det att göra och, det är ju samma problem idag. Verksamheterna vet ju inte teknikens möjligheter i dag. Det är det stora problemet.

Julia Peralta: Fanns det, när ni introducerade den här tekniken, vad fanns det för tankar, varför gjorde man det. Varför började man?

Stellan Bladh: Rationalisering. Enbart rationalisering. Det var alltså, man ville förenkla och det låg inte någon större plan, och omstrukturera kommunen eller anpassa. Ja, om man tittar på 24-timmars-myndigheten i dag, så är det andra drivmekanismer som kommer in. Att man vill någonting med det här och man ser ett rationaliseringsbehov, inte bara att rationalisera, utan man kombinerar teknik med ett paradigmskifte vad. Det var inte alls så på den tiden utan här, här var det hand ur mun, någon hade problem att få fram information och jag behöver det här. Går det att göra och sedan så… Och om det skulle gå att göra så fick man förmodligen, göra några körningar i maskinen och sedan titta på dom ur olika perspektiv. Det var på den nivån.

Julia Peralta: Hade man då hört, från andra kommuner att det har…?

Stellan Bladh: Nej, det tror jag inte utan det var nog han, Bengt, som var ansvarig för det där. Han var, han var väldigt duktig, eller är väl duktig som pedagog eller säljare om man nu använder det uttrycket. För han var ute och målade upp bilder och så vidare och retade upp fantasin på folk att det kanske går. Och sedan kom kontakten vad, så att säga. Så det var väldigt mycket han, som hade dom kontakterna på den tiden.

Julia Peralta: Om du tänker på det här med Datacentralen i Västerås och det här. Fanns det andra sätt att jobba med dom här, med den här tekniken än just genom datacentraler så där?

Stellan Bladh: Nej, det fanns det inte. Jag menar, PC fanns ju inte, det kom ju först i början på 80-talet, dom första och då var dom inte heller användbara i den bemärkelsen. Och terminaler fanns det ju inte. Utan det var ju, så att säga, dom kom ju först senare. Utan det var liksom batch-körningar, vänta, hur var frågan? Nu tappade jag tråden.

Julia Peralta: Om det fanns andra sätt att jobba med än via datacentraler.

Stellan Bladh: Nej, det fanns det inte för att på den tiden, det var ju enorma anläggningar dom här datacentralerna. I dagens perspektiv med väldigt dålig kapacitet. Men det krävde ju utrymme och det krävde personal, det var en hel stab med folk som gjorde det. Det var ju därför det låstes till och sådana saker. Det var en lucka där man lämnade in grejerna. Sedan gick det då människor med vita rockar liksom och tog emot och gjorde, det var image kring det hela också, skulle jag gissa, för det fanns på några få ställen. I Uppsala hade vi Uppsala Datacentral och universitetet som servade på det här. Sedan, ja jag tror att även större bolag hade något, någon form, men dom kom inte vi åt. Och, så att det, det fanns inte tillgängligt. Så det var väldigt få datacentraler som fanns.

Julia Peralta: I Sverige då.

Stellan Bladh: Ja, ja.

Julia Peralta: Dom andra i det här, andra kommuner i landet, dom jobbade också på det här sättet med datacentraler?

Stellan Bladh: Ja, undantaget Stockholm och de stora, största kommunerna.

Julia Peralta: Dom hade egna.

Stellan Bladh: Ja, i Stockholm och Göteborg kanske.

Julia Peralta: Dom hade egna datorer?

Stellan Bladh: Ja, ja. Men annars var det, man fick gå ihop eller också fick man vara utan. Många var ju också utan. Och det var väl det behovet, ur det behovet som Kommundata växte fram, att stötta det här. Dom måste få en möjlighet. Och små kommuner har ju ingen möjlighet alls att utveckla, dom måste få stöd. Och då vart det lite fyrkantigt naturligtvis, Kommundata gjorde det här, varsågod å kör, och sedan, så här har vi tänkt det. Så det, krav kunde man ju inte ställa på så sätt. Och det märkte ju vi också, som jag sade tidigare, den här konstellationen mellan dom här större kommunerna. Det var ju dom större kommunerna som kunde ställa krav på det här. Som hade egna. Dom andra liksom var det bara att bocka och tacka och ta emot och få vara med.

Julia Peralta: Vad såg du för, alltså om du tänker nu, vad blev det för konsekvenser när tekniken infördes?

Stellan Bladh: Ja det, det är svårt. Man ser ju inte konsekvenserna när dom händer, man ser dom när man tittar i backspegel, vad blev det. Och vi hade ju ingen plan för det utan det här växte ju fram av sig själv. Det var en, jag är ju part i målet men jag skulle vilja säga att det var mest på gott. Jag vet ju inte hur det här påverkade enskilda individer ute i organisationer men det är klart att några fick ju förändrade arbetsuppgifter, några som tyckte dom kanske tappade status eller vad vet jag. Men, från min sida sett så tror jag nog att det bara blev positivt och kommunen och kommuninvånarnas sett tror jag också att det blev positivt. Så på den tiden gjorde vi väldigt mycket rationaliseringar. Det var ju mycket arbetsintensivt, man satt och räknade för hand, det var massor med folk som satt med sina papper och pennor och förde över information till varandra. Jag menar, när det här började, då fanns ju inte vanliga fickräknare. Utan det var ju dom här handsnurrorna som fanns och det var väldigt mycket handräknande och det. Den biten försvann ju helt när vi fick in det här på data, för då kunde du, det upplevdes ju som nästan magiskt liksom, summera ett stort material, det tog ett dygn innan jag fick hämta ut jobbet men alternativet var ju att sitta kanske i två, tre veckor och räkna manuellt. Så att man måste se det ur det perspektivet också, vi hade ju inte alls dom tekniska hjälpmedlen i någon form som finns idag. Och där kunde man ju spara pengar.

Julia Peralta: Ja.

Stellan Bladh: Ja, precis. Så att det är, jag tror nog att vi rationaliserade en hel del. Sedan, som jag var inne på tidigare, sedan skapade det här behov också. När man då, så att säga, hade möjlighet att göra det, ville man ha mer som man hade klarat sig utan förr, utan… Och det behövde inte vara positivt alla gånger. Det kanske inte alltid gagnade medborgarna eller, utan, om man tittar på avtalsrörelsen till exempel med den här millimeterrättvisan på lönehanteringen, med alla dom här små tilläggen som finns i alla undantag. Jag menar det, det kostar också. Och nu finns tekniken, jamen då kan man införa sådana avtal, göra sådana överenskommelser och det ena, det driver på en utveckling som, jag kan ju inte uttala mig och det, men det är lite självgenererande hela det här.

Julia Peralta: Jag förstår. Ja. Om vi då tänker lite grann på Kommundata. Det var ungefär 80-talet där. Alltså, om du tänker på förändringen. Det blev väl en stor förändring när Kommundata tillkom och…

Stellan Bladh: Ja, inte för vår del så mycket. Det vart väl en stabilitet för att, när Kommundata tog över det här, så slängde dom naturligtvis inte ut dom system vi hade, utan dom övertog ju datacentralen och driften. Men sedan, det här var ju gamla system och många av dom var mogna för utbyte också, dom första systemen var ju rudimentära så där. Så att det var väl naturlig utveckling att ta till sig nya system. Så vi blev inte utslängda på så sätt utan vi fick väl köra våra system så länge vi ville. Jag menar, vi tog ju in ett eget system, det här ekonomisystemet som vi körde och så där. Det var vårt eget beslut att, nej det håller inte och det var ju mest, vi konkurrerade med maskintid där borta och vi fick liksom åka som små skottspolar och fixa körningar och så vidare. Så att det, det var ett eget val, Kommundata pressade aldrig ut oss på något sätt i det där.

Julia Peralta: Hur funkade det då, med Kommundata. Alltså om man tänker, ni körde till Datacentralen i Västerås fram och tillbaka så där, ungefär fram till -80.

Stellan Bladh: Ja det var en, det var nog till -80…

Julia Peralta: Eller ni började samarbeta med UDAC också innan.

Stellan Bladh: …-80, ja -82 någonting måste det varit. Jo det gick parallellt. Det var sådana, småjobb. Vi hade ju en datacentral här, men dom hade ju inte alla register som vi behövde, så, så fort det var någonting så fick vi åka till Västerås. Men isolerade jobb, det körde vi mer och mer på UDAC.

Julia Peralta: På UDAC. Och det var liksom både och, och sedan så tillkom Kommundata då. Och då släpper man, då var inte Västerås längre aktuellt?

Stellan Bladh: Nej dom behöll Datacentralen i Västerås, dom tog över.

Julia Peralta: Gjorde dom det?

Stellan Bladh: Ja precis. Så det är samma folk, samma maskiner, som var kvar där. Dom bara bytte huvudman.

Julia Peralta: Okej. På det sättet.

Stellan Bladh: Och sedan drev dom det, ja nu kommer jag inte ihåg men det var ett tiotal innan dom sedan lade ner det där.

Julia Peralta: Kommer du ihåg hur det fungerade med Kommundata? Fanns det liksom, då tillkommer Kommundata och dom behåller dom här datacentralerna. Så egentligen…

Stellan Bladh: Kommundata har nog funnits tidigare. Ja. Så att dom fanns, nu vet jag inte var dom var lokaliserade på den tiden, för jag hade inte kontakt med dom då. Men dom fanns som institution tidigare och dom ägdes av Kommunförbundet, tror jag, som byggde upp det här. Och någonstans i Stockholm höll dom till. Och jag vet inte vems initiativ det var heller, om det var Västeråsgruppen då som frågade Kommundata, vill ni

ta över eller om det var tvärtom, man fick en förfrågan, vi vill gärna, det känner inte jag till så det. Men, så att dom hade ju sin bit. Och sedan behöll dom det här under en, ja ett tiotal år, och sedan självdog det väl mer. Men dom tog över personalen på Kommundata, eller Västerås Datacentral. Dom tog över hela paketet. Någon form av ”overtake”.

Julia Peralta: Men parallellt med det här så, du berättar om att det sker liksom en teknisk utveckling också. IBM tillkom, säger du.

Stellan Bladh: Nej, nej, IBM fanns…

Julia Peralta: Det kom en ny maskin där.

Stellan Bladh: Ja precis. IBM tog fram en.

Julia Peralta: Vad var det för maskin?

Stellan Bladh: Ja, 4300, IBM 4300. Det var en liten stordator. Och den gav oss möjlighet att köra dom här systemen i egen miljö. Och då kunde vi disponera processortiden själva, för det var också en knepighet med Västerås. Att vårt ekonomisystem tog väldigt mycket tid. Och alternativet var att dom skulle bygga ut sin maskin där, men då valde vi att skaffa den här. Och det var det, så att säga, det behovet och sedan hade då, i samband med att den maskinen kom, så vart det också, tror jag, för vår del möjligt att införa terminaler i det här. Då hade vi fastighetsregistret som vi ville datorisera. Så fastighetskontoret här, dom var också väldigt på, som man säger. Och då fick vi våra första onlinesystem. Så att, ja det första var väl det här lilla socialsystemet, det låg väl lite på annat sätt, …annars kom ju dom här, fastighetsregister och möjligheten att köra ekonomisystem och lönesystem och titta på information ute på fältet. Sådana centrala register. Det var ju en stor sak när det hände. Vi började med ett 20-tal terminaler här i kommunen.

Julia Peralta: Men det fanns fortfarande ett behov av att samarbeta med Kommundata då?

Stellan Bladh: Ja, ja, i vissa system ja. Jag menar, ett lönesystem är ju ganska knepigt alltså, där använde vi ju då Kommundatas system. Och det var väl i princip det vi hade. Ekonomisystem körde vi eget, fastighet, eget, social, eget, så att säga.

Julia Peralta: Så det blev så pass?

Stellan Bladh: Ja. Det var ju ett tag också i början, och det var väl ett arv från den tiden, man fick utveckla sina system själv eller ihop med en grupp. Men sedan började det dyka upp standardsystem på marknaden och så. För kommunernas del var det ju Kommundata som tog fram dom. Men det fanns ju också, inom andra områden fanns det ju andra tillbehör och system. Så vi släppte ju mer och mer den här egenutvecklingen och lade ner det. Och, men det var då en bit in på 80-talet som vi, nu avvecklar vi det här.

Julia Peralta: Vad jag förstår utav det du berättar så var Uppsala ganska, jobbade väldigt mycket med att ta fram egna system. Det var i princip bara det här med elbolagen, där ni försökte samarbeta, samköra med andra. Men annars var det väldigt mycket, både det här liksom med lönesystemet och sedan det du berättade om socialtjänsten och…

Stellan Bladh: Ja men, Uppsala är en hyfsat stor kommun och vi försökte väl även på den tiden hitta system som gagnade vår verksamhet. Att vi skulle inte styras av system utan vi skulle styra systemet och verksamhetsbehoven skulle styra. Och om du har lite storlek, så kan du ställa sådana krav. Du behöver inte bara stå med mössan i hand och det fanns inte så mycket på den tiden utan vi var ju tvungna att utveckla. Men då kunde vi också ställa krav att vi vill ha på den här inriktningen. Och sedan, som sagt, sedan hittade vi då det här, utvecklade ekonomisystemet, ekonomistyrning då, ihop med universitetet och där var vi liksom först, det fanns ingenting som var gjort för det.

Julia Peralta: Om du tänker på din egen, den här enheten. När ni började så var ni tre. Ökade det någon gång?

Stellan Bladh: Ja, oh ja, det ökade hela tiden, naturligtvis ökade det. Det största lyftet kommer väl när vi skaffar vår egen datacentral, eller datamaskin, då måste vi ha driftpersonal. I och för sig skolade vi om då folk från stansen, som gick ner, så att dom funkade som operatörer, men då fick vi ju anställa driftfolk och utvecklare mer också, så att då, då var vi väl ett tiotal.

Julia Peralta: Som mest.

Stellan Bladh: Nej, nej, och sedan har ju det här gått hela vägen. Nu är vi över 100. Men då är, det har vuxit hela tiden. Men, så att det har nog vuxit i jämn takt skulle jag vilja påstå.

Julia Peralta: Idag är ni över 100, är det, alltså, är det personal som är dataansvariga på olika sätt?

Stellan Bladh: Ja, idag har vi ju, vi har en intern leverantör som har då, och dom är då 140 personer. Nu är det inte bara data där utan det är informationsenheten och sådant där, men jag skulle gissa att cirka 100 jobbar med data, datorer, och så här, vad vi kallar, det vi räknar som systemförvaltare, det är sådana stödfunktioner till verksamheten i system. I ekonomisystem, i sociala system, i, ja vilka system du än vill. Och det är inte datafolk utan det är mer en koppling mellan data och verksamhet. Ja. Och sedan är det ju mycket tekniker. Jag menar kommunikationssidan har vuxit upp. Idag har vi frångått stordator, utan vi har servrar, ja ett par hundra servrar som skall skötas och det kräver ju också sin personal och så vidare och det, det, så det är inom en mängd olika områden. Vi har utbildning och försäljningar men, jag menar, hela, nu är det inte bara teknik längre utan nu är det en affärsidé och då är det helt andra personalbehov.

Julia Peralta: Du har varit med om att se, liksom den här utvecklingen.

Stellan Bladh: Ja oh ja, oh ja.

Julia Peralta: Som inte bara handlat om teknik.

Stellan Bladh: Ja visst. Oh ja.

Julia Peralta: Till att liksom vidare systemutveckla och sedan, det som är nu. Jag tror att vi kan avrunda. Om inte du har något att berätta, som jag har missat att fråga dig om.

Stellan Bladh: Vi kan sitta här i 14 dagar om du vill men. Nej men jag tror att du har fått huvuddragen i alla fall.

Julia Peralta: Jag får tacka så jättemycket, Stellan, för att du ville vara med och berätta om.

Stellan Bladh: Bra.